

از دامنه به قله

جواد آسه

قرآن که از جانب پروردگار عالمیان بر پیامبر اکرم^(ص) نازل شد، لبریز از پیامهایی است برای هدایت بشریت ﴿شهر رمضان الذی أنزل فیہ القرآن هدی للناس و بینات من الهدی و الفرقان﴾ (سوره بقره، آیه ۱۸۵) و انسان را به آیینی که استوارتر و جامع تر است، هدایت می کند ﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾ (سوره اسرا، آیه ۹). چون انسانها از نظر سطح دانش، عقل و معرفت در مراتب مختلفی قرار دارند، به همین جهت خداوند راهکارهای مختلف و متعددی برای بهره‌مندی از هدایت‌های این کتاب جاودانه در پیش روی بشریت نهاده است. مثلاً کسی که توان قرائت قرآن را ندارد می‌تواند مصحف شریف را بگشاید و به آیات نورانی آن بنگرد (ان النّظر فی المصحف عبادة)^۱. هر کسی در هر دین و مرامی حتی غیرمسلمان می‌تواند با این کتاب انسان ساز رابطه برقرار کند و از هدایتش بهره‌مند گردد. حضرت علی^(ع) فرموده‌اند: «هر کس با قرآن هم نشین گردد، بر هدایتش افزوده و از گمراهی اش کاسته می‌شود»^۲. در قرائت قرآن رعایت احکام روخوانی، از جمله تجوید و وقف و ابتدا واجب شرعی و فقهی نیست؛ بلکه فراگیری آن موجب انس بیشتر انسان با قرآن خواهد شد. در روایتی، قرآن به سفره الهی تعبیر شده است که در آن انواع غذاها وجود دارد. «انّ هذا القرآن مادبه الله...»^۳. بنابراین هر کس بنا به ذائقه و مزاج و فراخور تواناییهای خود می‌تواند از هدایت‌های آن بهره‌گیرد.

پس هدایتگری قرآن دارای مراتبی است. با فراگیری روخوانی، روان خوانی، تجوید، وقف و ابتدا، صوت و لحن و حفظ قرآن به مرتبه‌ای از مراتب هدایت قرآن دست می‌یابیم. اما همان گونه که در امور مادی مثل غذا و پوشاک و مسکن به دنبال بهترین‌ها هستیم، در مورد آموزش قرآن نیز باید چنین باشیم؛ بلکه بیشتر و بهتر. چرا که در خور قرآن سرای آخرت بهتر و ماندگارتر از سرای دنیا معرفی شده است ﴿بل تؤثر الحياة الدنيا﴾ و الاخرة خیر و ابقى ﴿(سوره اعلی، آیات ۱۶ و ۱۷).

همّت یک کوهنورد آن است که از دامنه کوه به قلّه آن صعود کند. تکاپو و تلاش ما در قبال قرآن نیز باید این چنین باشد که از دامنه هدایتش به قلّه آن صعود کنیم. و این صعود با فراگیری ترجمه و تفسیر آیات و تدبر در آیات قرآن ﴿أفلا يتدبرون القرآن﴾ (سوره نساء، آیه ۸۲؛ سوره محمد، آیه ۲۴) و عمل به آن دست یافتنی است. ﴿إن الذين آمنوا و عملوا الصالحات...﴾ (سوره کهف، آیه ۱۰۷).

نتیجه آن که انس و ارتباط با قرآن را با فراگیری روخوانی، روان خوانی، تجوید، وقف و ابتدا، صوت و لحن و حفظ قرآن آغاز کنیم، تا اینجا به دامنه هدایت قرآن رسیدیم، برخی در این دامنه می‌مانند. اما برخی با فراگیری ترجمه و تفسیر آیات و تدبر در آنها و عمل به آموخته‌های خود از قرآن، دامنه را مقدمه‌ای برای صعود قرار می‌دهند. بیاییم ما نیز چنین باشیم.

۱. اصول کافی، کلینی، ترجمه محمد باقر کمره‌ای، ج ۶ - ص ۴۲۶
۲. و ما جالس هذا القرآن احد الاقوم عنه بزباده او نقصان: زیاده فی هدی، او نقصان من عمی (نهج البلاغه، خ ۱۷۶)
۳. وسائل الشیعه، حر عاملی، ج ۶، ص ۱۶۸

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی

